

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška

S. privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 11. zvezka.

Na Sveti Gori!	321.
Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Ednajsti dan. Kako je sv. Frančišek v največem vboštvu živel.	330.
Življenje blažene Marije Krescencije Kavfbajrenske.	
XVI. pogl. Čudoviti dogodki po smerti bl. Krescencije.	
Njen pogreb	335.
Z vesoljnega shoda tretjega reda v Rimu. Iz govora L. Harmela	339.
Sv. Hijacinta, devica tretjega reda sv. Frančiška	341.
Iz naših kitajskih misijonov	345.
Ščitki Serca Jezusovega	347.
Sveti Anton in nepopoljšljiv kadivec poboljššan	349.
Začetek pobožnosti 9 in 13 torkov v čast sv. Antonu Padovanskemu	351.
Priporočilo v molitev	311.
Zahvala za vlišano molitev	352.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1901

Knjižne novosti.

A. Janežičeva Slovenska slovnica. Osmá, predelana izdaja. (Dalje).

Rad vérnjem, da imajo gospodje, ki delajo zoper našo narodno izreko, telikoda najboljše namene, ali tudi z najboljšimi nameni se more škoda storiti, kjer ni pravega spoznanja. Da ozir na ostale Slovane (ali Slované) tako imenovane „l-ove čistobe“ ne opravičuje, to je za tiste, ki si dajo sploh kaj dopovedati, upam da že davno dokazano; pa tudi ozir na „jezikovo izoliko“ nikaker ne zahteva tiste „čistobe“. Ali je izreka večine našega ljudstva res „žabje kvakanje“? Odgovori, slovensko ljudstvo, učnemu ljubljanskemu profesorju, ki se je derznil tako psovati tvoj jezik! Odgovori, ali se ti ne zdi nasproti sedanje šolsko eljanje pravo „žabje regljanje“? Vender ne! ne vračajmo nemilega z nedrazim. Skušajmo prevdariti mirno, ali ni koliker toliko vender opravičena graja gospoda profesorja. K v a k a n j e torej! Morebiti je meril gospod s tem očitanjem na tista gorenjska in koroška narečja, kjer se k l a - izgovarja kaker q u a -, „klas, kladivo, Klančnik“ kaker: quas, quaduo, Quančnik itd. — Pa te izreke dozdam še nihče ni priporočal za splošno rabo in tudi jaz je ne priporočam, dasi vem, da neizmerni večini Slove- nov, Rusom in Poljakom, nikaker ne bi bila tako zoperna, kaker jim je sedanja mladoslovenska, in dasiravno tudi za moje uho ni gorenjsko q u a nič slabše od latinskega ali italijanskega q u a. Pemislimo tudi da imata ta dva jezika zlogov q u a, q u e, q u i, q u o in podobnih najberž več ko naša gorenjščina, in vender priznava svet latinščini usquequaque, kjer gre za častitljivi- v o s t jezika, prvo mesto, italijanščini pa ravno tako, kjer gre za vglajenost in blagoglasje, „ranisque loquakibus“ nihče ne pri- pisuje ni te niti one.

Pa ker za k l a , kaker pravim, nihče ni priporočal gorenjske izreke q u a -, tudi Levčev Pravopis ne, moramo že misliti, da je omenjeni gospod imenoval žabje kvakanje izreko k a u za k a l. — Da bi ga kavka! Aus, Haus, Haut, Laut, Bau, Thau, Auge, ἀὐγή, augeo — to naj bo torej ž a b j e kvakanje, l j u d e m veljaj edino: als, Hals, halt, lallt, Ball, Thal, Alge, ἄλγη, algeo?! — In — ko bomo brali v najnovejšem dekadentskem poemu ali romanu: „Aus den grauen Mauern des traulichen Bauernhauses schauten Frau Lauras blaue Taubenaugen traurig hinaus auf die thauigen Auen des lau durchhauchten Gaus“ — ali bomo rekli, da je hotel dekadent pokazati, kako žabje kvakanje je ta njegova ljuba nemščina? Nasprotno se mi zdi verjetniše, in rad priterdim od svoje strani, da se smejo Nemci po pravici poušati sè svojimi mogočnimi dvoglasniki *ai, aü, au*. To je v resnici *a e s s o n a n s*, *al, el, il* je le *cymbalum tinniens!* Ali pa more biti ob enem nemško *Thau* lepo, naše *tau = tav* (za *tal*) pa žabje kvakanje?*)

Pa vtegnil bi kedo vgovarjati, da „Dvoglasnikov (diftongov) slovenščina nima“. — Res je svoje dni Janežič napisal te besede

*) *T a v* — tako se ta beseda sploh izgovarja, ne kaker terdi prof. P. na str. 28 svoje knjižice: *tal* z njegovim *l*.

CVETJE

Z VERTOV SVETEGA FRANČIŠKA.

XVIII. tečaj.

☪ V Gorici 1901 ☪

11. zvezek.

Na Sveti Gori!

Najiminitniše svetišče Matere Božje na naših slovenskih tleh je pač, to smemo ponavljati brez obotavljanja, S v e t a G o r a, dve uri od Gorice proti severu, na hribu nekedar imenovanem S k a l n i c a.

Po verjetnem poročilu si je Marija sama izvolila to goro. Preprosti slovenski deklici iz Gergarja, vasi solkanske fare, Uršuli Ferligojnici, ki je gori živinico pasla, se je prikazala blažena devica, ko je neko soboto leta 1539 na verhu goreče molila, in naročila ji je, da se naj ji tam postavi cerkev. „Reci ljudstvu“, je dejala dekletcu, „da mi naj tukaj hišo se-zida in me milosti prosi“.

Dekletce je storilo, kaker mu je velela Marija, in verno ljudstvo je v malo letih zveršilo njeno naročilo. Leta 1544 je novo iz rezanega kamena zidano veliko cerkev verhu gore slovesno posvetil namestnik patrijarha oglejskega, keterega duhovna oblast je obsegala tedaj skoraj vso našo slovensko domovino.

V novi cerkvi so opravljali potem službo božjo nad 20 let duhovniki stare imenitne fare solkanske, ker je v tej fari stala cerkev. Leta 1566 pa je avstrijski nadvojvoda Karelj frančiškonom bosánsko-hervaške in kranjske redovne okrajine izročil

svetišče, in ti so poleg njega z nabrano miloščino sčasoma sezidali prostoren samostan in hišo za romarje. In ostali so frančiškani na Sveti Gori 220 let. Ob času cesarja Jožefa II. se je namreč, kaker je znano, splošen vihar vzdignil nad samostane in božje poti po vsi Avstriji, in tako so leta 1786 tudi Sveto Goro frančiškani morali zapustiti. Božja pot je bila prepovedana. Poslopje samostansko in cerkveno se je prepustilo razpadu. Redovni družini svetogorski pa so dali minoritski samostan pri starem Sv. Antonu v Gorici. Od tam so prišli frančiškani čez 25 let, t. j. leta 1811, v nekedanji karmelitovski samostan na Kostanjevico, kjer smo, hvala Bogu, še zdaj.

Oltarji in kar je bilo kaj vrednega v cerkvi na Sveti Gori, se je razprodalo in cerkev razkrila, da bi tolikanj gotoviše in prej razpadla; tudi samostansko poslopje in prenočišče romarsko se je več ali menj porušilo.

Vender se romanje ni dalo vstaviti. Verno ljudstvo je hodilo molit in jokati tudi v puste, prazne podertine. In ne zastonj! Prišli so čez nekaj let zopet boljši časi.

Cesar Frančišek II. je dovolil l. 1793, da se sme cerkev na Sveti Gori popraviti in zopet začeti gori služba božja in božja pot. Na sv. Mihaela dan tistega leta se je podoba Matere božje, ki je bila mej tem v solkanski cerkvi, spet prenesla na svoje mesto v prenovljeno svetogorsko cerkev. Primeri o tem in daljnem razvitku božje poti spis „Stoletnica obnovljenja božje poti na Sveto goro“ v 9. in 10. zvezku XII. tečaja „Cvetja“.

Od leta 1793 do konca 19. stoletja so imeli svetovni duhovniki v rokah oskerbovanje svetogorskega svetišča, in gotovo so storili vsi, kar je bilo v njih moči. Ali moči je začelo poslednji čas nekako pomanjkovati.

Poslednji predstojnik ali vodja, prečastiti gospod Andrej Leban je spoznal sam potrebo krepkejših in mnogoštevilniših delavcev ter je sedanjemu našemu prevzvišenemu knezu nadškofu vže o njih prihodu izrekel željo, da bi se na Sveto Goro spet poklicali redovniki, in prevzvišeni so bili zadovoljni s tem navetom. Le natorno je bilo nadalje, da se je začelo pogajanje s tistim redom, ki je že nekedaj čez 200 let gori bival in delal. In naši kranjski redovni okrajini je ta ponudba ljuba bila, posebno, ker je po ločitvi hervaških samostanov zgubila slavno svetišče tersaško in tamkajšni svoj novicijatski samostan. Ker je bilo pričakovati, da bodo kranjski redovniki želeli iz nove her-

vaške nazaj v svojo staro okrajino, je bilo videti pač najprimerniše da bi se ravno tersaška družina, vsaj večinoma, preselila na Sveto Goro ob enim z novicijatom. Ali to se je kmalu pokazalo nemogoče. Nova hervaška okrajina sv. Cirila in Metoda, ki ji vse najboljše želimo, ima sicer obilo število samostanov, pa primeroma jako malo redovnikov hervaške narodnosti. Tako slovečo božjo pot kaker je Tersat pustiti brez potrebnih delavcev, to se pač ni smelo in zato so morali vsaj začasno ostati še nadalje tamkaj tudi nekateri patri naše narodnosti in okrajine. Vender je tudi tako svetovavstvo naše kranjske okrajine, zbrano 28. avgusta preteklega leta v Ljubljani, sklenilo prevzeti Sveto Goro ter ob enem vže določilo predstojnika in druge mašnike in brate, ki bodo imeli iti gori. Primeri 7. zvezek tega tečaja str. 220.

Na jesen lanskega leta so se dobila tudi vsa potrebna pooblastila in dovoljenja iz Rima in z Dunaja, tako da so mogli prevzorni kardinalj nadškof ko dan slovesne izročitve določiti dan 5. februarija tega leta, kar se je zgodilo brez dvojbe po sporazumljenju s prečastitim vodjem svetogorskim. Okoli božiča lanskega leta je goriški nadškofijski ordinarijat naznanil imenovanemu gospodu določeni dan ob enem z opombo, da pride novi predstojnik z neketerimi brati seveda vže prej gori, ker se mora do tistega dne mariskaj oskerbeti, kar je potrebno za naselitev samostanske družine.

Malo pred božičem je res prišel v Gorico določeni svetogorski gvardijan, č. p. K a l i s t M e d i č, bivši mnogoletni župni administrator in gvardijan v Ljubljani, nadalje gvardijan v Gorici in v Pazinu, ter ostal čez praznike pri nas na Kostanjevici. Na sv. Siljvestra dan popoldne pa se je napotil na Sveto Goro, kjer so ga ljudje, ki gori prebivajo, pozdravili prijazno pred cerkvenimi vrati proseč ga sv. blagoslova, ki jim ga je podelil ginjerna serca. Spremili so ga nato v cerkev, ki je bila razsvetljena, da najprej počasti presveto Rešnje Telo. Poklenivši pred velikí altar je pater pač začutil slovesnost trenutka in solze so ga oblile; zakril je obraz s plaščem in razjokal se je. Kedo bi se temu čudil? Saj je prišel na stari dom, da tam zopet veselo začne redovno službo božjo, kjer so naši prednjiki pred 115 leti žalostni morali nehati ž njo. Ali pa je bila morebiti tudi nekaka slutnja, ki ga je obšla in se strahom navdala, strahom, da bo začetek težak in britkosti poln?

Večer, poslednji večer 19. stoletja, je sklenil nato z blago-

slovom s presvetim Rešnjim Telesom in o polnoči, prve trenutke 20. stoletja, je daroval novi gvardijan svetogorski prvo sveto mašo v namen srečnega začetka. Ljudje, ki prebivajo gori, so bili veseli, ker polnočnice tudi o božiču davno niso imeli.

Priznati se mora, da je bil čas za prvi nastop jako primeren. Tudi dobri gospod vodja svetogorski je prijazno sprejel svojega naslednika, da si ravno se je moral deržati v izbi vsled bolezní, ki ga je že dolgo zelo nadlegovala. Da ga je tudi serce bolelo, ko je videl, da mora v kratkem drugemu prepustiti priljubljeno službo, tega mu po pravici nihče ne more zameriti. Sicer pa so mu dali prevzvišeni kardinalj na prosto voljo, da ostane ali na Sveti Gori ko gost redovne družine, ali da se preseli v Gorico, kjer bi imel v nekedanji Bekmanovi vili brezplačno stanovanje, ali pa da gre k svetišču žalostne Matere božje na Grad nad Mirnom, kjer bi opravljal, koliker bi ravno mogel, nekako podobno službo kakor na Sveti Gori; v vsakem primeru bi pa vžival primeroma obilno pokojnino. Gospod je izvolil poslednjeter se okoli srede mesca januarja preselil tjakaj, žal, da za malo časa. Bolezen se je shujšala, pritisnila je zraven pljučnica in že 27. tistega mesca je izročil dušo svojemu stvarniku. Čez dva dni so ga mertvega peljali skozi goriško mesto nazaj na Sveto Goro, kjer je izvolil svojemu truplu kraj poslednjega počitka. Njegovo dušo pa priporočamo v pobožno molitev vseh naših bravcev.

Na Sveto Goro se je bil mej tem pripeljal vže tudi določeni vikarij samostana, p. F e l i k s P o d b r e g a r — na smert bolan; pripeljal pa se ni prisiljen, temuč po svoji volji, in 28. januarja je vmerl tudi on. Naposled so v nedeljo 3. februarja pokopali še starega mnogoletnega cerkovnika svetogorskega. Tako so imeli naši bratje svetogorci tri pogrebe, preden jim je bila še cerkveno izročena Sveta Gora.

Prevzvišeni kardinalj so bili mej tem poklicani na Dunaj k odpertju deržavnega zbora ter so pooblastili prečastitega stolnega kanonika in dekana goriškega mesta in okolice, dr. F r a n č i š k a S e d e j a, da v njih imenu 5. februarja opravi na Sveti Gori slovesno cerkveno izročitev. 4. februarja so prišli iz Ljubljane preč. pater provincijalj K o n š t a n t i n L u s e r z duhovnim očetom naše okrajine, preč. gosp. A l o j z i j e m S t a r e t o m, in neketerimi redovniki, ki so se imeli vdeležiti slovesnosti. Vreme je bilo nevgodno, deževno, tako ta, kakor še bolj naslednji dan zjutraj. Vender se je zbralo na Sveti Gori, zraven omenjenih, še

precej duhovnih gospodov iz okolice. Naš kostanjeviški samostan so zastopali poleg č. p. gvardijana nekateri mlajši patri in kleriki pevcí, ki so se večinoma napotili gori okoli 6. ure zjutraj v temi, dežju in nevihti.

Ob devetih se je začela cerkvena slovesnost, ki se je zveršila v lepem redu na zadovoljnost vseh pričujočih. Ljudstva je bilo v cerkvi sicer le malo, vendar več ko se je moglo pričakovati v takem vremenu, kakih 100 do 200 ljudi, menda večinoma tretjega reda iz Gorice in okolice.

Od tega dne nadalje je torej na Sveti Gori zopet frančiškanski samostan. Naša kranjska redovna okrajina je prevzela dolžnost ta samostan vzdržavati, oskerbovati službo božjo in deliti svete zakramente v tej prvi romarski cerkvi naše domovine.

S tem je naša okrajina dobila priliko za verno katoliško prebivavstvo ne le goriške velike škofije, temuč tudi drugih škofij daleč na okolu neizmerno mnogo dobrega storiti s pridigovanjem evangelijskih resnic, pridnim spovedovanjem, pobožnim opravljanjem službe božje ter zglednim samostanskim življenjem.

Vprašanje je zdaj pa, ali bo mogla naša okrajina te prevzete velike in ne lahke dolžnosti tudi zverševati, kaker se od nje pričakuje? Ali bo imela vedno zadosti gorečih pridigarjev, zadosti pridnih spovednikov, sploh zadosti dobrih redovnikov?

Kje je človek, ki bi nam mogel to zagotoviti? Zagotoviti dandanašnji, ko mladina v šolah malo ali ničesar ne sliši, kar bi jo moglo vneti za tako vzvišen poklic, mnogo pa, kar lahko odverne tudi takega, ki bi bil po božjem navdihovanju pripravljen svoje življenje in vse, kar ima ali bi mogel kedaj imeti, žertvovati Bogu za svoj narod.

Ali naj torej obupujemo, ali naj kar obupamo? Bog nedaj!

Vender je to prilika, ko se nam je zdelo prav in primerno o neki važni reči spregovoriti z vami, dragi bravci, zlasti z vami, bratje tretjeredniki.

Gotovo je, da je ljudstvo dobro, dokler ima dobro duhovščino in to svojo duhovščino poslušá. Ali tudi nasproti se more terditi, da le dobro ljudstvo more imeti v resnici dobro duhovščino, le dobro ljudstvo more imeti zlasti tudi dobre redovnike. Iz nezmožnih ali malopridnih mladeničev tudi najboljši red ne more narediti izverstnih redovnikov.

Redove, ki jih je odobrila in poterdila katoliška cerkev mi seveda vse spoštujemo in želimo najboljšega naraščaja vsakemu,

kaker si ga more le sam želeti. Nočemo torej zaderžavati nikoger, da ne bi vstopil, kamer se čuti poklicanega. Vender sodimo, da je nekako pravi domači red našega slovenskega naroda red sv. Frančiška. In če je bilo to resnično več ali menj vže prej, je tolikanj bolj zdaj, ko je naša k r a n j s k a, t. j. kaker se zdaj govori „s l o v e n s k a“ okrajina odstopila svojo hervaško polovico in pridobila od tiroljsko-štajerske okrajine slovenska samostana v Mariboru in pri Sv. Trojici, tako da so zdaj v tej okrajini združeni vsi samostani reda „manjših bratov“ sv. Frančiška, ki so na naših slovenskih tleh. Nobeden drugi red katoliške cerkve nima v naši domovini posebne samostojne okrajine; za nobenega nima torej tako izključno skrbeti naš narod.

Ali kedo je zlasti mej našim narodom, od koger sme in mora pričakovati prvi red sv. Frančiška, da si bo posebno prizadeval za njega ohranitev in rast in povzdigo?

To je pač tretji red sv. Frančiška.

Sicer ne moremo reči, da bi bil sv. Frančišek s tem namenom vstanovil tretji red. Vstanovil ga je nasproti, da bi od 1. in 2. reda odvrčal preveliko množino ljudi, da bi ljudi zaderžal mej svetom, kjer jih je treba, da se ohrani človeški rod.

Ali tako je bilo tedaj; zdaj so drugi časi in v tem oziru skoraj nasprotne potrebe. Zdaj ni treba tretjemu redu zaderžavati ljudi, da ne bi šli v samostane, pač pa nasprotno. Kedo naj skerbi, da se odloči za prvi red vsako leto zadostno število mladih ljudi, ako ne marajo za to skrbeti tretjeredniki?

Da, predragi! Od vas zlasti pričakujemo, ne le, da ne boste zaderžavali od vstopa mladeničev, ki se čutijo poklicane, temuč, da boste tudi naravnost skušali navdušiti ze red tiste, ki morete soditi, da bi bili tu na svojem pravem mestu. In na to imate misliti posebno tisti tretjeredniki, ki imate sinove v latinskih šolah. Seveda Bog ne daj, da bi vam priporočali, da jih silite v samostan, ako vidite, da za to nimajo veselja in poklica; ali skušajte jim o pravem času s primerno odgojo zbuditi veselje in z gorečo molitvijo poklic izprositi od Boga. Ne bi bili dobri tretjeredniki, ako ne bi marali tako storiti; kaj še le, ke bi sposobnega, dobrega mladeniča naravnost zaderžavali zaradi upanja na posveten dobiček, ako postane vaš sin svetovni duhovnik!

Pa ne le oče in mati moreta in smeta glede na volitev redovnega stanu s kerščansko modrostjo voditi svoje otroke, tudi drugi sorodniki semtertja lahko vplivajo nanje in so ko dobri

tretjeredniki, kjer vidijo, da bi bilo primerno in koristno, tudi več ali menj dolžni tako delati. Zlasti pa naj tretjeredniki duhovniškega stanu, kjer jim je po zrelem prevdarku mogoče, vse store, da vzgoje našemu redu, koliker se da, obilo sposobnih mladeničev. Naj se ne boje, da bi s tem škodo delali svojim škofom; saj je vender vsaki pravi poklic naposled od Boga in ni mogoče misliti, da bi vsled preobilosti poklicev v redovni stan zmanjkovalo svetovne duhovščine. Mi tudi ne želimo, da bi prihajali k nam mladeniči, ki bi bili očitno za življenje mej svetom pripravniši ko za samostan; prepričani pa smo, da previdnost božja, po kateri so vstanovljeni naš kaker drugi cerkveni redovi, vedno skerbi za primerno število mladih ljudi, katerih pravi poklic je redovni stan, in ako se venderle ne odločijo zanj, bodisi po svoji, bodi po drugih krivici, je to ne le zguba za red, temuč tudi za nje same nesreča.

Sposobnost mladih ljudi za redovno življenje pa bi vtegnila najprej očitna biti modrim duhovnikom, ki so jih imeli priliko več ali menj opazovati od mladega. Vestnost v dopolnjevanju dolžnosti, nenavezanost na denar, vživanje in posvetne kratkočasnosti, resen in pohleven zuačaj brez terme, brez lakomnosti po časti ali gizdavosti, krepenenje po višjih duhovnih dobrotah, ljubezen do cerkve in cerkvenega življenja, to bi vtegnila biti poglobitna znamenja redovnega poklica. Dobro, plemenito serce je potrebnije ko nenavadna, velika nadarjenost uma. Primerne nadarjenosti pa je seveda tudi treba, ker je hotel sveti Frančišek, da njegovi bratje nimajo le zase živeti, temuč drugim koristiti iz ljubezni do Boga, in katoliško ljudstvo tudi po pravici pričakuje dela od nas. Ali od kod bomo dobivali mi zmožne delavne moči, ako nam jih ne da ravno naše katoliško ljudstvo?

Naši tretjeredni prijatelji, zlasti duhovniki tretjega reda, naj si štejejo torej za sveto dolžnost skrbeti, da naši redovni okrajini ne bo zmanjkovalo zmožnega nadarjenega naraščaja.

Poleg splošne nadarjenosti je pri mladeničih, ki imajo postati kedaj redovni mašniki, gledati tudi na neketere posebne zmožnosti, ki so potrebne v našem stanu.

V samostanskih cerkvah se pričakuje o večih praznikih primerna slovesna služba božja. K temu pa je treba zlasti dobrih pevcev. Važno je torej, da imajo mladeniči, ki hočejo ko kleriki vstopiti v naš red, koliker toliko pevske zmožnosti.

Eden najpoglobitniših namenov našega reda je oznanjevanje

besede božje. Po pravici se ima torej gledati na to, da imajo mladeniči, ki hočejo vstopiti, tako telesne kaker duhovne lastnosti, ki so potrebne za prihodnjega pridigarja.

Ali dandanašnji ni zadosti pridiga z govorjeno besedo; ljudstvo zna brati in hoče brati, to vemo mi jako dobro. Sovražnik zlasti po časopisih in knjigah seje svojo strupeno ljuljko. Zato se tudi od nas pričakuje in želi, da pišimo, pišimo mnogo! Branimo vero, ki se spodkopava, ki se semtertja celo že nevarno maje tudi mej preprostim ljudstvom. „Cvetje“ naj bi izhajalo ne le redno vsaki mesec, tako se nam piše, temuč tudi večkrat ali v obiljših zvezkih! Takim željam, kedo bi vstregel raji ko mi? Ali za to je treba krepkih pisateljskih moči, zmožnih pisati jasno in mikavno, pa ob enem tehtno in jedernato.

Pa tudi na višje znanstvo bo morala misliti naša okrajina, ako se bo količkaj hotela meriti z drugimi okrajinami reda, ki poslednji čas tudi v tem oziru krepko napredujejo. Naš red je imel nekedaj učenjake perve velikosti, ki jih, žalibog, dandanašnji komaj po imenu poznamo. Tudi v naši domači okrajini je moralo biti v prejšnjih stoletjih bolje v tej reči ko dandanašnji; naši stari patri, ljubljčan Anton Lazari in Evgenij Hočevar, istran Frančišek Glavinic in drugi so spisali mnogo učenih knjig v latinskem jeziku. *) Najberž ob času cesarja Jožefa so morale stare redovne šole nehati in nadomestiti se s takimi, ki so bile po volji vlade, in tako se je na veliko škodo reda in okrajine pretergalo staro izročilo. Napredovala bo naša okrajina v tem oziru po našem prepričanju le, ko bo mogoče zopet vstanoviti šole po redovnem načertu sedanjemu času primerno spopolnjenem. V ta namen pa bi bilo treba lepega števila mladih moči, bistrih glav; kje jih bomo vzeli, ako nam jih naš narod ne da?

Vidite torej, dragi slovenski tretjeredniki, tu imate vi veliko in važno nalogo. Ne vstrašite se je! Z velikimi nameni rastejo tudi moči. Tudi treji red potrebuje velikih namenov, da da bo močan, kaker ga hočejo imeti sveti oče. Pomislite, predragi, da tretji red nima biti le kaker kaka druga tiha bratovščina ali pobožna molitvena družba. Tretji red je pravi red naše katoliške cerkve in, kar ga še posebno povzdiguje, tretji red je p a p e ž e v r e d, kar se ne more reči o katerem koli drugem. Zato se za

*) Glej „Izvestje muzejskega društva za Kranjsko“ X, str. 150, 152, 158.

nobenega družega reda razširjenje sveti oče toliko ne trudijo ko za razširjenje tretjega reda. V tem redu žele, da bi se združili vsi pravi katoličani svetovnega stanu v mogočno vojsko zoper sovražnika svete cerkve, versko malomarnost in neverski liberalizem. Vodstvo tega reda pa so izročili prvemu redu, ker imata biti oba tesno združena, da dosežeta svoj namen.

V resnici bi smeli primerjati tretji red mogočnemu drevesu, ki na široko poganja svoje korenine mej vernim ljudstvom in visoko vzdiguje svoje verhove; cvet in sad tega drevesa pa sta drugi in prvi red sv. Frančiška. Le ko je tretji red zdrav in močan, moreta ta dva veselo vspevati na njem; iz njega namreč dobivata svojo hrano. Vender se nasproti tudi tretji red iz prvega poraja in pomlaja in bi se brez njega delj časa ne mogel ohraniti.

Iz tega morete sami soditi, verni Slovenci, kako potreben in koristen je tretji red in kako veliko in važno nalogo ima in kako je torej dolžnost ta red razširjevati ne le mej pobožne device in vdove, temuč prav posebno mej zakonske ljudi, ter zlasti pridobiti zanj vse veljavne katoliške može ne le po vaseh temuč še zlasti po mestih in terjih, kjer se more red organizirati kaker prava bojna četa papeževa zoper vse zapeljivce, ki širijo razp mej vbogi slovenski narod. Vse razne od cerkve poterjene bratovščine so sicer dobre in hvale vredne, ali v edinosti je moč! Verni katoliški Slovenci, zedinite se vsi v tretjem redu, ki je kaj več ko bratovščina, ker je red in sicer papežev red! Ako se to zgodi, potem bo tudi naša kranjska redovna okrajina terdno stala, cvela in obilen sad rodila. Tako razširjen tretji red in tako z navdušenostjo vzdržavan ji bo namreč vedno lahko dajal zadostno in več ko zadostno število mladih ljudi in sicer najboljših, najplemenitiših, ki bodo pripravljeni darovati sami sebe Bogu za svoj narod.

In na Sveti Gori se bodo zbirali vsako leto ti za vse najboljše goreči sinovi slovenskega naroda, da se tu privadijo Bogu in bližnjemu posvečenega življenja prvega reda sv. Frančiška.

Na Sveti Gori ima biti namreč nadalje tako rekoč zibel naše redovne okrajine, novicijata, — res na prekrasnem v dvojnem pomenu visoko povzdignjenem kraju, od koder bodo gledali naši mladi bratje lep kosec svoje slovenske domovine.

Proti severu se bodo ozirali v gorenjsko skalnato stran, tam bodo videli Triglava mogočne verhove. Od južne strani jim bo za kraškimi holmi bliščalo naproti jadransko morje, spominja-

joč jih na misijone našega reda v daljnjih tujih deželah. Na zapadu bodo gledali za vinorodnimi berdi ravno Furlanijo, od koder je pred mnogo sto leti luč vere Kristusove zasijala našim očakom. Z nizke višave goriške ravnine jih bo pozdravljala prijazna Konstanjevica, kamer se bodo, zveršivši leto novicijata, selili k nadaljevanju gimnazijskega učenja.

Sveta Gora! Lepšega kraja si mladi redovnik za svoje prvo morda najsrečniše leto v samostanskem obzidju pač ne more želeti!

Vi pa, mladeniči slovenski, ki vam že zdaj za kaj višjega bije serce, vi, ki čutite glas božji, ki vas kliče v službo vašega naroda, v boj za njegove najdražje svetinje, ali naj vas še posebej vabimo? Odločite se prosto, samo klica božjega nikar ne preslišite! Sprejemljejo se zdaj gimnazijski učenci, ki so z dobrim vspehom zveršili četerti razred. Oglasiti se je pri preč. p. provincijalju v Ljubljani in to se naj zgodi berž po sklepu 2. semestra, da je mogoče potem drugo leto o pravem času nadaljevati šolo vsem skupaj.

Nasim ljubim tretjerednikom priporočamo vse to še enkrat v premislek in v pobožno molitev in, kar je mogoče kateremu, tudi v dejanjsko pospeševanje

Ona pa, ki jo po nujenem naročilu milosti prosimo na Sveti Gori, bodi v ta namen pri svojem Sinu naša mogočna pripročnjica!

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

(Posnel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Parriarca S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Ednajsti dan.

Kako je sv. Frančišek v največem vboštvu živel.

1.

Nekega dne je stopil k Jezusu mladenič, sin bogatih starišev, ter je vprašal: „Učenik, kaj naj storim, da dosežem večno življenje?“ Jezus mu je odgovoril: „Spolnuj

zapovedi“. Mladenič pravi na to, da jih je že od prvih let spolnjeval in na dalje poprašuje, kaj naj še stori. In Jezus mu pravi: „Ako hočeš popolnoma biti, pojdi, prodaj vse, kar imaš, in daj vbogim, potem pa pridi in hodi za menoj“. To je bilo pervikrat, da je svet iz ust včlovečene večne modrosti slišal hvaliti vboštvo, katero so poprej imeli za naj večo nesrečo, kaker za nebeško prekletstvo in naj večo zlo človeškega rodu. Jezus pa ni samo tako vboštvo pohvalil in častil, ampak je s tem tudi pokazal, da je ono naj pripravniše sredstvo, s katerim more človek priti do svetosti in naj više popolnosti. Da je pa tako vboštvo tudi dejansko mogoče, je nebeški odrešenik sam sè svojim zgledom pokazal, ko je bil tako vbožen rojen in je tako vbožno živel in vmerl, da, kaker je sam rekel, ni imel, kamer bi položil svojo glavo. Njegovemu zgledu so radovoljno sledili njegovi aposteljni, njegovi učenci in prvi kristijani. Zakaj pa je Jezus to vboštvo tolikanj ljubil, zakaj je imenoval potrebno da človek najvišjo popolnost doseže? Tudi to nam večna resnica razodeva, ko govori: „Resnično vam povem, da bogatin težko pride v nebeško kraljestvo“. To pa ne smemo tako umeti, kaker da bi bilo bogastvo že samo na sebi kaj slabega, ali da bi ono človeka kar naravnost pogubljalo, ne, tudi bogastvo je Božji dar, kateri more človeku, ako se ga pametno poslužuje, v nebesa pomagati. Zato je pa tudi Kristus vboštvo nasvetoval, ne pa zapovedal. Ker se pa človek le prerad bogastva oklene in ga v svoji posvetnosti zlo rabi, zato se le prepogostokrat zgodi, da je bogastvo zanj velika nevarnost večnega pogubljenja. Bogatin je vedno v velikih skerbeh, kako bi svoje premoženje ohranil, vedno ga želi pomnožiti in je v vednem strahu, da bi ga ne zgubil, in to troje ga neprenehoma odvrča, da se na Boga in večnost ne spominja, da se ne meni veliko za vero in pobožnost, da resno ne misli na smert in kaj ga po smerti čaka, in kar je še najhuje pri tem je to, da se tak posveten bogatin svo-

jega premoženja le prerad poslužuje, da ž njim svojim napačnim željam streže in vsakoverstne grehe doprinaša. O koliko bi bilo manj greha na svetu, ke bi ljudje le tolikanj imeli, da se pri življenju ohranijo. Zavoljo tega pravi sv. Bernard: „Nikar ne navezujte svojih serc na posvetno bogastvo, katero, ako ga človek ima, človeka teži, ako ga ljubi, omadežuje njegovo vest, in ako ga zgubi, mu veliko žalost dela“.

2.

Vboštvo, katero je Jezus Kristus tako visoko cenil, je bilo sveto tudi njegovim apostelnom in učencem ter sploh pervim kristijanom, in po njih zgledu so se tudi nadalje, vedno našli sveti puščavniki, pobožni menihi in mnogi svetniki, ki so vboštvo ljubili in v vboštvu radovoljno živeli, vender do sv. Frančiška ni bilo nikoger, ki bi ga bil ljudem tako goreče priporočal kakor on in ga tako iskreno ljubil. Ko je sv. Frančišek zaslišal evangelijske besede: „Ne imejte seboj ne zlata, ne srebra, ne denarja v možnji; ne vreče, ne dvojne obleke, ne obuvala, ne palice“, je zaklical ves vesel: „Glej, to je kar jaz iščem“! Še tisti trenutek je vergel od sebe palico in denarno možnjo, sezul je svoje obuvalo, se oblekel v raševnik in prepasal z vojko, ter ni od tedaj na družega mislil, kaker na to, da bi koliker mogoče posnemal apostoljsko vboštvo. Kaker piše sv. Bonaventura, je bil zadovoljen sv. Frančišek z eno samo obleko, katera je bila zelo ozka in si jo je z vojko ali štrikom prepasal. Srečnega se je štel, ko je imel zakerpano odejo, da jo je po noči na se vergel; v stanovanje mu je bila neka ozka votlina v gozdu, postelja so mu bila gola tla, s koščkom suhega kruha je tolažil lakoto in s požirkom vode je gasil svojo žejo. Ko so posvetnjaki to čudovito njegovo vboštvo videli in so slišali, s kako vnemo je je hvalil in preslavljal, posvetno bogastvo pa zaničeval, tedaj se je tudi marsketeremu začelo pozemeljsko imetje studiti. Mnogo jih je bilo

vsacega stanu in vsake starosti, ki so svetu herbet obernili in svetemu asiškemu vbožcu sledili in se njegovega vboštva oklenili. Neštevilne device, v najlepših letih mladosti, so zapustile svoje lepoticje in bogato domačo hišo in odpravile se za celo življenje v samostane, da so tam pred svetom skrite v revščini Bogu služile. Cele trume je bilo videti moških in ženskih, ki akoravno so še mej svetom ostali, so venderle sveto vboštvo visoko čislali in obderžali so svoje imetje le kaker posojeno posestvo vbogih in kaker sredstvo, da so si ž njim nebesa kupovali. Tako se je evangelijsko vboštvo po prizadevanju sv. Frančiška vedno bolj v svetu širilo ter prinašalo obilen sad svetosti in popolnosti.

3.

O bratje in sestre sv. Frančiška, glejte, kako je naš sv. oče vboštvo ljubil! Na to vboštvo je pa tudi kaker na močan temelj ali podlago svoj red postavil; to vboštvo je svojim bratom ostro zapovedal: „Bratje naj si ničeser ne prisvojijo, ne hiše, ne kraja, ne kake druge stvari“ — „oni naj ne sprejmejo denarja.“ Preden je koga v svoj red sprejel, je hotel, da se je ravnal po besedah Jezusovih: „Ako hočeš biti popolnoma, pojdi, prodaj vse, kar imaš in razdeli mej vboge“. On je hotel, da bi bilo vboštvo znamenje manjših bratov, kaker je ljubezen znamenje pravih kristjanov. Po božji milosti smo tudi mi udje njegovega svetega reda; ali pa tudi vboštvo tako ljubimo, kaker zahteva naš vstanovitelj, ali nismo že sè samim imenom vboštva nezadovoljni? Vprašajmo glede tega nekoliko svojo vest, ker je to tako važno in za nas značilno. Ali je tvoja redovna obleka, ali če si v tretjem redu, je li tvoja noša primerna svetemu vboštvu? Ne iščeš more biti v nji kaj posebnega in se li ne oblačiš tako, da bi svetu dopadal ali dopadala? Si li v jedi in pijači zmeren, nisi li preveč zbirčen in ali si kaj nepotrebne priterguješ? V tvoji celici, v tvojem stanovanju se li nič ne nahaja, kar bi tvojemu stanu in njega vbo-

štvu nasprotovalo? Keder je potrebno, da se svetom občuješ, je li tvoje obnašanje primerno ponižnemu redovniku, spokornemu tretjeredniku in tretjerednici, ali je pa morebiti nekako ošabno in zapovedovalno? Kaj ti na ta in enaka vprašanja tvoja vest odgovarja? Ako ti v tem kaj očita, takoj se potruđi, da se v prihodnje poboljšaš, koliker ti je mogoče, ker te drugači sv. Frančišek ne bo spoznal za svojega brata ali za svojo sestro.

Zgled.

Ko je sv. Frančišek popravljajal cerkvico sv. Damijana, se ga je duhovnik, ki je to cerkev oskerboval, vsmilil in mu je sleherni dan potrebno dobro jed preskerbel. Nekaj dni se je sv. Frančišek te dobrote duhovnikove poslužil, ali ko je začel svoj poklic premišljovati, je tako le sam pri sebi sklepal: „Boš li povsod našel takega dobrotnika, ki se te bo vsmilil in za te skerbel? To ni tako življenje, kaker tebi pristaja in si si ga izbral, zavoljo tega boš od zdaj zanaprej od hiše do hiše hodil in kaker berač vbogajme prosil, v skledico boš deval vse, kar koli ti bodo ljudje dali. Tako moraš živeti iz ljubezni do njega, ki je bil v vboštvu rojen, je v vboštvu živel in vmerl in po smerti bil položen v družega grob“. Precej drugi dan je tako storil, kaker je sklenil, se skledico je šel beračit od vrat do vrat in vsoted, ki jo je dobil, je skupaj vanjo spravljajal in to zmes je potem ne očitnem tergu povžil.

V prvem početku se mu je ta čudna zmes raznoterih jedi nekako vstavljajala in v želodcu se mu je začelo vzdigovati, pa spomnil se je hitro svetega vboštva, sramoval se je svoje zbirčnosti, premagal je poprejšni stud in tisto zmešano jed s toliko slastjo pojedel, kaker bi bila naj bolj okusno pripravljajena. Zahvalil se je potem Bogu, očetu vbozih, da mu je tako okusno in tečno jed podaril ter šel k dobremu duhovnemu, svojemu prejšnemu dobrotniku, in ga

prosil, naj v prihodnje več ne skerbi za njegovo hrano, ker je našel izverstnega kuharja, ki dobro ume najokusnejša jedila pripravljati.

P r a v i l o s v. F r a n č i š k a : „Bratje, nikar se ne ločite od svetega vboštva, ono naj kaže, da ste moji pravi posnemavci“.

MOLITEV.

O moj Gospod in moj Bog ! Tvoja neskončna dobrotu in vsmiljenost mi je vdihnila sveto misel stopiti v vbožni in ponižni red sv. Frančiška, da v njem tolikanj varnejše in prostejše hodim po potu, ki me pelje v nebesa. Prosim te za milost, da bom, koliker mi je le mogoče, tudi živel v svetem vboštvu, da bom v sebi krotil vse želje po bogastvu tega sveta in si po zgledu mojega svetega očeta Frančiška sveto vboštvo izvolil za svojo naj ljubšo nevesto, in me zato on enkrat spozna za svojega zvestega otroka.

Življenje blažene Krescencije Kavibajrenske.

(P. A. M.).

XVI. Poglavje.

Čudoviti dogodki po smerti bl. Krescencije.
Njen pogreb.

Ko so bile redovnice zmolile po ranjki sestri navadne molitve, so po navadi pričele pripravljati in oblačiti mertvo truplo služabnice božje za pogreb. In vse so bile začudene nad nenavadnim in velikim spemenjenjem, ki se je kar nenadoma pokazalo na njem. Obraz, poprej ves vpadel in pepelnate barve, je postal zdaj jako lep, bel in erdeč ; ustnice, poprej vse sežgane in osušene, so bile zelo prijazne in erdečkaste ; podobna je bila cvetoči, speči devici. Ko so v postelji mertvo truplo privzdignile, je stalo brez podpore po koncu, mej tem ko zadnje dni življenja glave kar premekniti ni mogla. Na to so jo postavile na klop, kjer je zopet brez podpore sedela po koncu, kar si ni mogel nihče razložiti. Vsi udje so ji bili nežni in gibični, kaker pri kakem otroku.

Drugo jutro je vže na vse zgodaj vedelo celo mesto o njeni smerti in kmalu je bil ves samostan napolnjen s katoličani in protestanti, z duhovskimi in posvetnimi ljudmi. P. provincijalj je bil sicer vkazal cerkvena in samostanska vrata zapreti; pa ker so ljudje silili v samostan čez zid in so hoteli vdreti vrata, so morali odpreti. Ker je bila celica majhina, so ljudje eden drugemu na rame stopali, da so mogli videti bl. ranjko sestro. Katoličani so hoteli na vsaki način dobiti kako reč od ranjke, ali vsaj z rožnim vencem se dotekniti njenega trupla. P. provincijalj se je sicer temu vpiral, vendar so mnogi sè silo ali zvijačo le dosegli svoj namen. Tudi mnogo pričujočih protestantov je skazovalo ranjki vso čast in genljivo je bilo slišati zdihovati starega luterana Jakoba Mecgerja, ki je čez petdeset let živel v hiši njenega očeta ter jo od otročjih let poznal in častil. Ves v solzah je silil k njej ter klical: „Jaz moram mojo ljubo staro gospodinjo še enkrat obiskati. O kako lepo in pobožno je ona živela, nikedar nikoger ni razžalila.“

Mej tem pa se je na vse strani slišal klic: „Kaj pa je to? Od kod prihaja ta prijetni duh, ki poživlja dušo in telo? Še nikedar nisem kaj takega čutil!“ Ta prijetni duh, nekaj navažnega pri ostankih svetnikov, je vse tri dni pred pogrebom napolnjeval serca vseh pričujočih z veseljem, oči pa sè solzami. Priča temu je bila več kot polovica mesta. Natorno se to ni dalo razlagati, ker v celici ni bilo nobene dišave. Mizarski mojster Pankracij Hitler, ki je prinesel trugo, je terdil, da še nikedar ni čutil tako prijetne in močne dišave, ketere ne more popisati, ob enem pa je bila njegova duša napolnjena z nenavadnim veseljem. Takrat so se zgodili tudi trije nenavadni, čudežni dogodki, ketere so precej pripisovali zasluženju vmerle služabnice božje.

Eno leto star otrok strojarja Filipa Majheljbeka je bil prišel na svet s kilo, ketera je vbogema detetu, Jožefu, po imenu, napravljala silne bolečine, da je skoraj noč in dan jokal in zelo hujšal. Žalostni oče je klečal pri mertvi Krescenciji ter ji priporočil ljubega otroka. Tisto uro je postal otrok doma miren, vsa bolezen je popolnoma zginila. Otrok je ostal zdrav in terden ter je pozneje kot župnik Kavfbajrenski pri apostoljski preiskavi pričal, da so mu stariši neštevilnokrat pripovedovali, koliko milost mu je Krescencija skazala.

Marija Terezija Zacger iz Kavfbajrena, 24 letna dekle, je vže več let terpela razne bolezni ter bila tako sključena, da se

je komaj na nogah obderžala. Pomagali so ji, da je prišla do mertvaškega odra, na katerem je ležala mrtva Krescencija. Kleče je z velikim zaupanjem prosila: „Moja mati Krescencija, ti zdaj lahko prosiš za me Boga, da mi da zdravo telo, ako je to njegova sv. volja in je to v moje zveličanje. Za gotovo verujem, da je M. Krescencija v nebesih in lahko pri Bogu vse doseže.“ Komaj je bila to spregovorila, je precej ozdravela ter šla hitro in veselo domov. Vsaki se je lahko prepričal njenega ozdravljenja. Apolonija Mec, neka sicer pobožna ženska, je terpela vže deset let silno hudo skušnjavo, da je skoraj obupala. Čeravno se je zelo premagovala, vendar ni mogla premagati neke nerazumljive nejevolje, da, sovraštva do svojih starišev. Ko se je pa zatekla h Krescenciji je skušnjava prenehala, da je mogla nadalje prav preserčno ljubiti svoje stariše.

Pogreb bl. Krescencije je bil še le v sredo 8. aprilja. Truplo se ta čas ni nič spremenilo, videti je bilo še lepše in prijetni duh še močnejši. Zjutraj ob šesti uri je preneslo osem sester svojo ljubo ranjko v samostansko cerkvico. Samostanska in cerkvena vrata so bila zaperta in le malo je bilo pričujočih pri navadnih cerkvenih obredih in molitvah, ketere je opravil p. provincijal. Pokopana je bila v sredi cerkve, grob so zaperli še tisti dan ter ga pokrili z opeko, kakeršna je bila po tlaku cerkve. Počez so položili le en sam bel kamen, v katerem je bilo vdolbeno znamenje križa (+). Še le l. 1771 so napravili drugi tlak iz kamenja. Groba se niso doteknili, le na verh njega so položili nov kamen z napisom: M. C. H. 1744. Na bližnjem stebru pa je bil napravljen napis: „Tukaj leži pokopana častitljiva mati Marija Krescencija Hesin, ketera je 5. aprilja 1744 blaženo v Bogu vmerla, stara 62 let.“

Čudovito prijeten duh pa, o katerem smo govorili, je ostal še nadalje in še dandenes ni popolnoma prenehal.

Vse reči, ketere je rabila bl. Krescencija, posebno njene knjige, rožni venci in druge, so imele ta prijetni duh. Posebno pa se je ta duh čutil na treh krajih; pri grobu, v izbi prednjice, kjer je vmerla, in v spalnici.

Razun redovnic je na tisoče romarjev spričalo resničnost te čudovite prikazni. Mej temi je bilo mnogo protestantov in mnogo visokih, zelo izobraženih oseb svetnega in duhovskega stanu. Čudovito je bilo tudi to, da so neketeri le na enem kraju ta duh čutili, na drugem pa ne, mej tem ko je bilo pri njih spremljevalcih

ravno nasprotno. Večkrat je ta duh čutila cela družba, včasih pa le eden iz družbe. Ko je n. pr. 9. in 10. marca 1775 kneginja saksonska Antonija z velikim spremstvom obiskala cerkev in samostan, so pričali vsi, tudi protestanti, ki so bili v spremstvu, da so dobro čutili prijetni duh.

Mej pričami za to nenavadno prikazen hočemo povedati od mnogih le neketere. Kardinalj pl. Rot, knezoškof Konštanški, škof kurški, opat Maur Ksaver Plankšteten iz reda benediktinov, ki je ustno in pismeno pričal, da je čutil na omenjenih krajih najprijetniši duh, čeravno je bil vže od otroških let brez vsega čuta za dišave; nadalje prošt frajzinški Egger, grof in grofinja Kapri, profesor kanoničnega prava v Dilingenu Jožef Vaner, profesor računstva Ignacij Vajnhart iz Inšpruka, profesor modroslovja Fridolin Štajger iz Salisburga, p. Frančišek Šerer d. J., p. Cezarij Gruber iz frančiškanskega reda. Vsi ti in mnogi drugi, ki so se pečali z dišavami, so pričali, da ta prijetni duh ni podoben nobeni znani dišavi.

P. Ot pripoveduje sam o sebi: „Ko sem l. 1760 z gospodom Andrejem Kaligari tergovcem iz Augsburga in gospodom Ignacijem Bonšat, pridigarjem pri sv. Moricu, priromal h grobu Krescencije nisem prav nič čutil kakega nenavadnega duha, mej tem ko sta ga moja tovariša z velikim veseljem uživala. Ko sem pa l. 1770 kot nastavljen spovednik prišel, sem enkrat ali k večjemu dvakrat okusil naj sladkejši, popolnoma nepoznan duh. Od tega časa ga nisem čutil več, čeravno sem s plemenitimi romarji večkrat vse kraje in celice prehodil, kjer je bila Krescencija. Leta 1774 sem odperl celico gospodu Funknerju in v moje veliko veselje zopet vžival prijetno vonjavo, o kateri sem štiri leta skoraj vsaki dan govoriti slišal. Enako sem tudi čutil pri spominskih tablah.“

Kaker zaterjujejo sestre, se ta duh še zdaj včasih, čeravno zelo redko čuti na omenjenih krajih. Pogosto pa se še zdaj čuti na ostankih blažene n. pr. na koščkih njenega perila.

Ta prijetni duh spričuje, da je bila v življenju vedno s Kristusom združena, kaker govori sv. apostelj Pavelj.

Prizadevaj si kerščanska duša, da postaneš tudi ti vedno bolj „dober duh Kristusov pred Bogom, pri teh, ki so zveličani in pri teh, ki se pogube.“ II. Kor. 2, 15.

Z VESOLJNEGA SHODA TRETJEGA REDA V RIMU.

Iz govora Leona Harmela, slovečega obertnika francoskega.

Prevzorni gospodje, prevzišenosti, prečastiti očetje in vi vsi, očetje in bratje v svetem Frančišku!

Slava našemu učeniku kralju Jezusu Kristusu! Slava njegovemu služabniku svetemu Frančišku, ki nas je združil za te blagoslovljene dni pri nogah ljubljenega očeta našega Leona XIII., papeža tretjega reda, pod predsedstvom prevzornega kardinalja Vivésa, ki dela, da tolikanj ljubimo pokorščino do svetega sedeža!

Papež ima neko misel. Lahko bi se dokazalo, da ima vsaki papež svojo misel, in da je prav tista misel, ki je je treba svetu ob njegovem času. Misel Leona XIII. je, ki bo rešila sedanji svet.

Ali naj se naveličamo v taki družbi ponavljati, da ima biti tretjerednik človek papežev?

Le to daje našemu redu pravico obstanka, to mu naklada zapoved našega vodila. Sveti očak asiški je imel namen, ko je vstanovil tretji red, pridobiti kristijane, da bi služili Bogu in cerkvi po volji in vodstvu papeževem. Zares, tretjerednik je papežev človek; beseda papeževa je zanj beseda Kristusova.

V tretjem redu so tudi učenjaki bogoslovci in modroslovci; oni se imajo truditi, da spoznajo misel papeževu, da jo sprejmejo v sé in druge seznanijo ž njo. Priprosti kristijani pa imajo po nji vravnovati svoje prepričanje in svoje življenje.

Ali ne govorimo tu o misli papeževi v drugih rečeh, temuč le o njegovi misli v tako imenovanem socijalnem ali družabnem vprašanju. Papež hoče pomagati človeški družbi s tem, da spodbuja k pravičnosti in ljubezni ter k bratovskemu združenju v mejsebojno pomaganje.

Njegove okrožnice o človeški družbi sploh in delavskem stanu posebej pa niso nič družega ko razlaga tega, kar uči v tej reči sveti evangelij, in spodbujevanje, da bi se ravnali po tem nauku. Dejanjsko zverševanje tega nauka je namen papežev.

Pri tem pa more prav tretji red svetega Frančiška največ koristiti sé svojim zgledom. Zgledi vlečejo. Dovolite mi zato be-

sedico o moški skupščini tretjega reda v mestu Rubézu *). Ta skupščina šteje 600 mož in je vravnana tako: Svetovavstvo se shaja pogostoma. Mesto je za tretji red razdeljeno po župah v 22 okrožji in v vsakem okrožju je odbor, ki posreduje mej posameznimi tretjeredniki in svetovavstvom. Zastopani so vsi stanovi, gospoda, ljudje srednjih stanov in tudi najponižniši delavci. Mladih ljudi je dosti in so zlasti dobro sprejeti. Tretjerednike imajo v 92 fabrikah. Vsaka versta tretjerednikov ima svojo posebno odgojo. Neki odbor, po imenu Leona XIII. imenovan, preučuje življenje svetega Frančiška, tretji red in okrožnice papeževe. Neki krožek ali posebni oddelek izobražuje mladeniče v obrambi vere, ki jim bo potrebna v delavnicah in kjerkoli se snidejo s kakimi nasprotniki. Posebno opravništvo oskerbuje tretjerednikom delo in službe. Poduk v ročnih in obertnih poslih in v živih jezikih se deli zastonj. Svetovavstvo in odbori posameznih okrajev pazijo skerbno na vsakega brata ter pomagajo vspešno, da si zboljša svoje stanje. Znano je, da se tretjeredniki povsod odlikujejo s svojo rednostjo in podložnostjo, ob enem pa odločnostjo in razumnostjo pri delu tako v fabrikah, kaker v vojašnicah in v vsaki službi. Razen teh del, vstanovljenih posebej od tretjerednikov, morajo misliti tudi na druge, na župne naprave in društva, skupščine sv. Vincencija od Pavla, izkazovanja vere in tako dalje. Oni so kaker sol zemlje; brez njih se ne stori nič, kar je namenjeno v čast božjo in korist domovini.

Tako se godi in tega se lahko prepriča vsaki. Tretjerednik, človek papežev, se kaže povsod učenca Kristusovega; on si prizadeva, da vpelje Kristusa v svet dela, da postavi tam vnovič kraljestvo pravice; da ga vpelje v delavnice, da pripelje noter prostost in spoštovanje do malih in ponižnih.

Mi pozdravljamo 20. stoletje, ki bo videlo povernitev narodov k središču edinosti, k pravemu studentu napredka, sreče in slobode.

Gibanje se je že začelo. Na glas Leona XIII. se je vzdignil svet in od vseh krajev zemlje so poslali narodi svoje odposlance pozdravljat v osebi papeževi resnico, ki rešuje, pravico, ki povzdiguje narode, glavarja in očeta človeštva.

*) R o u b a i x, izgovori R u b é ali (bolj primerno naši slovenščini): Rubéz, je veliko mesto v francoski okrajini Nord, od Lilja nekoliko proti severu in vshodu; ima okoli 80 tisoč prebivalcev in mnogo fabrik, kjer se izdela vsako leto za več ko 200 milijonov kron tkanega blaga.

Da, sveti oče! Vaša beseda se umeva, narodi se vtrujeni iz brezna hudobe, kamer jih je pogreznila zmota, vračajo naposled proti cerkvi, ki se vedno žari od mladosti, da pozdravijo v nji mater, voditeljico in braniteljico.

Vže se sliši petje hozansko; nam, tretjeredniki, možje papeževi, gre skerbeti, da bo odmevalo po vsem svetu, nam gre pridobivati serca naših bratov s požertvovalnostjo in ljubeznijo, z namenom, da se bo na vseh krajih sveta slišala beseda rešitve: „Slava našemu učeniku in kralju Jezusu Kristusu! Ljubezen in pokorščina njegovemu namestniku!“ —

Sv. Hijacinta, devica tretjega reda sv. Frančiška.

V Vinjanelju, v papeževi deželi, se je rodilo leta 1585, dete ženskega spola, katero je imelo dospeti do veliki svetosti.

Stariši tega deteta, Markanton Mariskoti in Oktavija Orsini, so bili iz naj bolj slovečih in imenitnih družin na Laškem. Dete je kerstil škof mesta Čivita Kasteljana, ter mu dal ime Klariče.

Vže v nežnih letih je razodevala Klariče lepe lastnosti razumnosti in pobožnosti, in njeni stariši so na vsak način pospeševali ta lepa nagnenja. Vender je žalibog deklica z leti rastla tudi v posvetnem duhu; veselila jo je posvetna minljiva lepota, posvetni šum in vsakoverstne ničemernosti. Ko je doživela sedem let, je bila po očitni pomoči božji obvarovana, da ni padla v vodnjak in se vtopila; ali to ji vender ni oči odperlo.

Njeni skerbni stariši so jo dali v vzgojo frančiškankam v mesto Viterbo, kjer je bila njena starejša sestra nuna. Vender ni prav nič vplival na njo dobri zgleđ sestre tudi ne nauki in opomini redovnic, tako, da je očitno kazala, ko se je domov vernila s prav posvetnim življenjem, da je bil ves trud njenih učiteljic brez koristi.

Njene slabe lastnosti so prišle pa na dan posebno o priliki, ko se je njena mlajša sestra Ortensija poročila z markizom Kapiruki. Vsa zelena je bila od jeze in nevošljivosti, ker ni raje nje zadela ta sreča; vsa čemerna, pusta, skrajno togotljiva je postala, tako da je bila starišem pravo breme.

Videč to njen oče, ji je svetoval, naj gre v samostan za nuno. Pri tem se lahko sodi, da je moral biti on za to posebno nadahnjjen od Boga, ker se drugači ne bi moglo razumeti, kako bi bil on hčeri svetoval ravno to, kar je moralo biti naj manj pripravno, da ozdravi prešerno gospico.

Ali posvetna Klariče sprejme ponudbo brez cbotavljanja, gre v Viterbo, in tam se pridruži svoji telesni sestri sprejemši redovno ime Hijacinta.

Ali Hijacinta je, žalibog, ostala še vender ničemerna Klariče, in ko jo je enkrat obiskal grof, njen oče, mu je rekla jako osorno: „Glejte me redovnico; vedite pa, da hočem vender živeti po svojem stanu“. In res se je držala te besede, dokler je ni Bog razvetlil sè svojo milostjo. Zahtevala je od bogate svoje družine vsakoverstno lepoticje, dragocene omare, okvire, zercala, tako da je bila njena celica vsa in v vsem podobna grofovski izbi. Sicer je pa zverševala samostanske dolžnosti, ali le poveršno, le zato, da se ji ne bi moglo nič reči.

Celih deset let je Hijacinta preživela v dušnem spanju, v žalost in pohujšanje vse samostanske družine. Sicer pa je pri vsem tem imela živo vero, in veliko spoštovanje do verskih skrivnosti in tudi neketere druge dobre lastnosti, kar je zbuvalo upanje, da se bo kedaj spreobrnila. In res, Bog se je je vsmilil, ter jo obiskal miloserčno; saj je pričakoval od nje veliko dobrega.

Hijacinta oboli, tako, da mora ležati. Kmalu pokliče k sebi redovnega spovednika, izverstnega frančiškana p. Antona Bjaunketija, pravega duhovnega voditelja.

Ko vstopi sveti mož v posvetno celico Hijacintino, se močno začudi nad nepristojnim lepoticjem, ter je noče spovedati, rekoč sè sv. jezo, da za prevzetne in ničemerne osebe ni raj. Te ognjene besede so zbudle in obenem razsvetile Hijacinto, ketera na to vsklikne: „Toraj za me ni več upanja? Sem se toraj jaz zaperla v samostan zato, da se pogubim? Naj se torej odpovem vsacemu upanju na zveličanje?“

Spovednik ji na to odgovori, da ji ostaja le eno sredstvo da reši dušo, namreč da spreoberne svoje življenje in popravi slabe zglede, ketere je dajala tovarišicam.

Od tega časa je Hijacinta grenke solze pretakala in bitko obžalovala prejšnje življenje. Sprosilá si je naj slabšo obleko, v kateri se je predstavila celi samostanski družini v obednici, pokleknila pred vse in milo vse prosila odpuščenja.

Sicer pa ni misliti, da je krenila vže zdaj popolnoma na pot spreobrnjenja ; ako je ne bi bil Bog obiskal s hujšo in daljšo boleznijo, skoraj bi se bila povernila v prejšnjo mlačnost.

K njeni sreči jo je pa to drugo obiskovanje božje, tako rekoč po sili spravilo na pot spokornosti in svetega življenja. Zdaj začne prav za prav za Boga živeti z dušo in telesom. Naj pred odstrani iz celice vse, kar je bilo nasprotno sv. vodilu. Namestu prejšnjega ničemernega in dragocenega kinča je zdaj v njeni celici videti največe vboštvo. Za kratko spanje jej služi šop slame, in kamen za blazino ; pokriva se s cunjami namestu prejšnjih dragih plaht ; h groznemu ciliciju pridruži dolgotrajna in kervava bičanja ; njena jed je grenka zelenjava, in še pri tem se posti tako, da je njeno življenje neprestan post.

Ali to ji ni zadosti. V nji gori tak duh spokornosti, da gre v največem mrazu na vert, in tam dolgo časa v skoraj zmerznjeni vodi derži noge ; s težkim križem na rami, moli križev pot, in pri vsaki postaji se kervavo biča ; vsaki petek si deva na glavo ternjevo krono in pije grenjak pelin v spomin jesiha in žolča, keterega je Kristus na križu pokusil. Koprive, raztajan vosek, ogenj, led, vse to ji služi k trenju telesa in k zadoščevanju za svoje grehe. Z eno besedo, ona dela ž njim kaker z največim sovražnikom.

Pri vsem tem je pa mislila in bila prepričana, da so to malenkosti na poti popolnosti ; akoravno dosti pripomorejo k popolnosti vender so le sredstva za čednosti, ketere edino nas delajo Bogu prijetne.

Enkrat jo je o tej zadevi vprašala prijateljica, na kar ji ona odgovori : „Ne trenje, temuč čednosti posvečujejo dušo ! O moja ljuba prijateljica, k čemu mi služijo leta, ketera sem preživela ob kruhu in vodi ? Kak sad mi je rodilo kervavo bičanje ? Kako korist imam od vsega tega ? Obene, čisto obene ! Zatirala sem se, ali ne zatajevala“. To je ona govorila iz ponižnosti, ker je bilo njeno zatiranje izverstno združeno z notranjim duhom čednosti.

In res, Hijacinta je imela dušo okinčano z najlepšimi čednostmi. Ona je naj pred zaničevala in sovražila samo sebe na izreden način. Njene prejšnje nezvestobe do Kristusa so jo vedno vнемale k poniževanju, tako da se je imela za zadnjo, najslabejšo mej vsemi grešnicami, in nevredno prebivati mej nevestami Kristusovimi.

Zato je večkrat kleče prosila naj zadnje sestre lajike, da bi ji dovolile jim pomagati pri njih naj bolj poniževavnih delih. Keder jo je gdo vprašal, zakaj da hodi tako ponižno in s pobešenimi očmi, je odgovorila: „Se bojim pekla, keterega sem si žalibog zaslužila s toliko grehi“. In keder je zvedela o kaki veliki hudobiji, je rekla: „Oh kaj je to vender proti mojim prejšnjim pregreham! Pred božjimi očmi sem jaz veliko večja grešnica kot veliki grešniki“.

Zaradi te njene velike ponižnosti je z občudovanja vredno poterpežljivostjo prenašala vsako zaničevanje, krivico in vsakoyerstne nasprotnosti, ketere ji je Bog pošiljal. Ponižnost in molitev so ji posebno pomagale prenašati napade hudobnega duha.

Ponižni duši pa nigdar ne manjka razumnost in previdnost, mati in voditeljica vseh družih čednosti. Naša svetnica je imela to čednost na izreden način. Akoravno je bila jako izobražena, in verhu tega od Boga razsvetljena, takò da bi bila lebko izverstno vodila druge na poti popolnosti, ni vender nigdar sama sebi upala, temuč zmirom hotla, da naj jo vodijo druge, učene in pobožne osebe in posebno njen dušni voditelj.

Kako je bila v vsem previdna, dokazuje mej drugim ta zgled. Neki redovnici, ketera se ji je potožila, da si ne more prikrajšati spanja, da bi mogla tisti čas v kaj boljšega porabiti, je tako le odgovorila: „Prepričajte se, da, ako ne bodete spala toliko, koliker je treba, ne boste mogla delati dobro, ker navada najboljših redov dokazuje, da je potrebno k spanju vsaj sedem ur. Spati malo je poseben dar božji, keterega on ne da vsacemu. Bog ve, kaj dela; naša dobra volja in vdanost v njegovo sveto voljo, mu je bolj všeč ko naše bdenje in naše posiljene molitve. Spite torej po sedem ur, v svetem miru, v sercih Jezusovem in Marijinem. In ako je bcžja volja, bodete postala sveta, tudi ako si ne bodete krajšala spanja, saj si niso vsi svetniki zaslužili raja s podaljšanim bdenjem“.

Neki drugi redovnici, ketera ji je vsa poterta pisala, da se je pustila premagati od jeze, in jo prosila za tolažbo, je ona odgovorila: „Ne mislite, da je Bog kak trinog, in da vas bo spodil od sebe, ker ste se nekoliko vježila, in ga tako, se ve da, razžalila; on vas bo celo bolj ko kedaj ljubil, samo da se skesate odkritoserčno vašega pogreška in se pred njim ponižate... Bodite vesela, za Boga, in pogumna, vedoč, da, dokler bomo na tem svetu, ne bomo nigdar brez pogreškov.“

Hijacinta je dospela do visoke stopnje skrivnostnega združenja z Bogom. V tej šoli, v kateri Bog večkrat z dopadanjem občuje sè stvarjo, je ona prejela izverstne nauke za se in za druge. Njena gorečnost v molitvi je bila taka, da je moleč pretakala obilne solze in njeno serce je pri tem gorelo od nebeške ljubezni.

(Konec prih.)

Iz naših kitajskih misijonov.

V nemškem mesečniku „Die katholischen Missionen“ smo našli naslednje pismo, ki ga je pisal holandski frančiškan pater Placid Slejkerman, misijonar v Južnem Šan-siju svojemu provincijalju v Weert:

— — —

„Ko sem slišal prve glasove o preganjanju, ki se je začelo, sem bežal v neko kerščansko občino, oddaljeno šest ur od moje postaje. Ali ko sem izvedel, da so začeli moji kristijani omahovati, sem se 10. julija vernil. Sklical sem tja vse može, ki so mogli nositi orožje, kupil sem smodnika ter vkrenil, kar je bilo potrebno, da se odbije kak prvi napad. Da bi ajdje ne vedeli zame, sem se skrivil v neki gorski berlog, upajoč da puste kristijane pri miru. Pa previdnost božja je drugači odločila. 15. julija proti polnoči zaslišim naenkrat strašanski hrup. Vmes je bilo kakih 20 strelav s puškami. Mojih kristijanov ječanje in klicanje na pomoč mi je tergalo serce. V smertnem strahu so bežali v gore; ajdje so zasramljivo kričali in tulili za njimi. Kaj sem preterpel pri tem, ne morem povedati; da mora človek kaj takega poslušati, to je strašnejše ko bolečine na tezalnici. Kaker v omotici sem bil. Začel sem moliti. V nekaj trenutkih vidim mojo cerkvico v plamenu. Molil sem do jutra. Jesti nisem mogel, le nekoliko merzle vode sem pil. Moj spremljevalec, mladenič dvajsetih let, me je prosil, da bi smel iti pogledat po svoji materi in svojih bratcih. Izpovedal sem ga, potem je šel obljubivši, da pride kmalu nazaj. Proti deveti uri zjutraj sem slišal pred vhodom v moj berlog kletev in kričanje. V prepričanju, da so ajdje izvedeli za moje skrivališče, vprašam pogumno, kaj hočejo. — „O pater, si ti tukaj?“ odgovore, „mi smo dobr ljudje, te bomo

oprostili“. — Pokličem jih noter. Bili so štirje ajdje, mej njimi eden, ki je kadir opij. Govorili smo dolgo, kako in kaj je z menom in mojimi kristijani. Izvedel sem, da je bilo vmorjenih ponoči šest kristijanov, mej njimi moja dva pridna katehista. Na to so zahtevali denarja, da me rešijo; vsakemu naj dam 10 unč srebra, pa me bodo spravili na varen kraj. Ali jaz nisem imel družega ko srajco in hlače, eno uro, en rožni venec, eno odejo, brevir, lonček hrane, košček sira in pol steklenice mašnega vina. Nisem mogel torej odgovoriti družega ko da nimam nič.

Popoldne je prišlo šest in pozneje dvanajst ajdov. Pravili so mi, da je moje skrivališče znano in jih bo kmalu prišlo več, da me vmore. „Še je čas“, pravijo, „za sto unč srebra te spravimo v varen kraj.“

Berž mi je bilo očitno, da imam opraviti s preganjavci. „Vi strahopetniki“, zakričim nad njimi, „pod zastavo vašega cesarja se vojskovati z evropejci, tega si ne upate; zapuščenega človeka in kristijane, ki so brez pomoči, moriti, za to imate zadosti poguma. Denarja nimam; moje življenje je v vaših rokah; vmorite me, če hočete. Ves dobiček, ki ga boste imeli od moje smerti bo ta, da jih bo za kazen naj menj tisoč od vas moralo dati življenje, in to mi je bolj žal, kaker da ga sam zgubim.“

Te besede so imele ta vspeh, da so se neketeri odpravili. Ti, ki so ostali, pa so rekli prav prijazno: „Oni so roparji, mi smo pa dobri ljudje; le nam daj zlata in srebra, pa te bomo rešili.“

Ko sem jim zaterjeval, da nimam ničesar, začno iskati in tipati po meni. Kar se zasliši zunaj klicanje: „Kedor hoče rešiti življenje, pridi hitro vun“. Ajdje jo berž pobrišejo in zdaj slišim kričati: „Možje, na delo!“ in precej začno metati grebe zemlje in druge reči proti berlogu.

„Zakopljimo živega!“ kliče eden. „Ne, potegnimo ga vun in terpinčimo ga do smerti!“ kriči drugi. „Slišite“, pravi tretji, „ne skrunimo si rok s kervjo tega evropejskega hudiča; peljimo ga k oblastniku!“ Jaz sem mej tem molil. Moja duša je bila mirna in vdana. In ljubi Bog je pomagal. Začelo je deževati; ajdje so odešli in kmalu ni bilo slišati ničesar več.

Kaj sem imel zdaj storiti? Bežati sam? Molil sem rožni venec, da bi me Bog razsvetlil v tej reči. Ko sem premišljeval, kako bi bežal, sem zaspal. Proti polnoči se zbudim. Pri meni sta stala mladenič, ki je bil odešel zjutraj, in sin mojega cerkvenika.

„Pater, beži precej; midva greva s tebo,“ pravita. Berž sem zavil, kar sem imel, v odejo, in šli smo v gore, dasi je deževalo.

Prišli smo, do nekega berloga, kjer je bilo zadosti prostora za dva človeka. Stisnili smo se noter vsi trije in tako stisnjeni in v odejo zaviti smo ostali tam, vsi premočeni, ves dolgi dan. Požirek mašnega vina in nekoliko sira je bila vsa naša hrana. Zvečer smo opazili dva kristijana, ki sta tudi tavalala okrog. Povedala sta nam, da so vstajniki v moji občini morili brez usmiljenja. Nekaj kristijanov so živih sežgali, druge, žene in otroke, so poklali in pobili; neko mlado ženo so pohabili strahovito. Pri nji, v kervi mertve matere, je ležalo njeno še živeče dete. (Število vmorjenih še ni znano; naj berž jih je od mojih več ko 600 kristijanov le malo ohranilo življenje.) Moj Bog, kakšno je vse to! Ves svet in celo življenje se gnjusi misijonarju, ki je doživel take grozovitosti.

V takih okoliščinah, brez najpotrebniše hrane, skoraj brez obleke sem se odpravil bos na svoj križev pot, 30 ur daleč. Po noči od petka na soboto sem prišel naposled v neko kerščansko občino k prečastitemu škofu Skarella. Na moje veliko veselje je prišel drugi dan tja tudi naš apostoljski vikarij, monsinjor Hofman.

To je, prečastiti pater, v kratkem zgodovina preganjanja v mojem okrožju in zgodovina mojega bega. Tukaj sem v varnosti in čakam časa, ko mi bo mogoče verniti se, da potolažim kristijane, kar jih je še ostalo, in zopet na noge postavim tiste, ki so morebiti padli.“

Nadalje pripoveduje še v tem pismu, da so se rešili tudi ostali frančiškani misijonarji v južnem Šan-sij, ker so se vterdili se svojimi kristijani v šestih težko dostopnih krajih; le za dva se še ne ve, kaj je z njima. Razen tistih šest krajev je vse porušeno, 20 cerkev in več molitvenic podertih; potreba velika, ker so kristijani zgubili vse, le življenje se jim je pustilo na mnogih krajih. Strašno se je morilo v enem kraju, kjer je bilo 200 kristijanov in jih je padlo čez polovico.

Ščitki Serca Jezusovega.

Nastopili smo novo stoletje. Kakšno bo? Naša skerb mora biti, da bode srečnejše od prešlega; kerščansko mora biti. Edino le živa vera in lepo čednostno življenje nas moreta oteti pogina,

ki preti človeštvu vsled splošne nevernosti in razuzdanega življenja. Sv. oče Leon XIII. nam kažejo pot, katera bi nas izpeljala iz teme sedanjih zmešnjav k viru vse sreče in vsega življenja. To je pot do presv. Serca Jezusovega. Le v tem Sercu bo našel mir posameznik, kaker tudi celi narod. Verni kerščanski svet se je odzval temu klicu svojega Očeta ter se v sijajnih slovesnostih posvetil Zveličarjevemu Sercu. Tudi naša slovenska domovina je odmevala radosti, ko smo obetali božjemu Sercu večno ljubezen in zvestobo. Ni je skoraj hiše, kjer ne bi bilo poznano to presv. Serce. Ta pobožnost je delo božje previdnosti in pospeševati jo je treba na vse mogoče načine. Za to je poklicana v prvi versti bratovščina presv. Serca Jezusovega. Razen te je pa še mnogo drugih pomočkov, ki naj bi služili temu namenu.

V zadnjem času se je hitro ydomačilo neko sredstvo, katero naj bi našlo pot tudi v vsako slovensko hišo. Prav prikladno je našemu času. Ni dosti, da je kedo veren samo doma; vsak je dolžan kazati svoje versko prepričanje očitno pred svetom. Temu namenu naj bi služili nežni ščitki Serca Jezusovega. Naj bi bili veden opomin na božje Serce, in nekako znamenje njegovega varstva za hišo in družino.

Kakšno znamenje je to? To je nežno izdelan medaljon v velikosti 12 cm s podobo Zveličarja, kateri kaže na svoje serce. Znotrej je napis: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“, in „Stoj! Serce Jezusovo je tu!“ Zunanji rob se razširjuje v podobo križa. Zgornji del ima čerke: Ž. J. (Živel Jezus!) — geslo častne straže — drugi trije: Čast, Ljubezen, Povračilo.

Čemu naj služijo ti ščitki? Nabili naj bi se nad hišne duri ali nad vrata pri sobah, znotraj ali zunaj, vsem prebivavcem in obiskovavcem v spomin, da so prebivavci posvečeni Sercu Jezusovemu in v njem častijo svojega pomočnika. Kot mogočni čuvaji naj bi branili vstop vsem sovražnikom zveličanja, kaker je obljubil Kristus bl. Margareti: „Blagoslovil bom hiše, v katerih se bo izpostavila in častila podoba mojega presv. Serca.“ Vsak častivec presv. Serca naj bi s tem očitno spoznal, da hoče za-se in za svojo hišo priseči Zveličarju zvestobo, po namenu Leona XIII., ki je posvetil ves svet presv. Sercu.

Ko bi to znamenje krasilo vsako katoliško hišo, bi bila to nova čast presv. Sercu, novo znamenje ljubezni do njega in dejanja vednega povračila za vse hudo. Pričalo bi, da prebivavci

te hiše časté v Kristusu svojega kralja rešenika in vodnika, da da hočejo biti njegovi yselej in vedno.

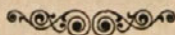
Kristus je pa res naša edina rešitev za čas in večnost, in zato naj bi v širni naši slovenski domovini ne bilo hiše, ketera ne bi bila okrašena s tem znamenjem ljubezni do Njega.

Medaljon je terpežen iz kovine, vsakemu se prideneta dva žreblja. Cena komadu je 60 beličev. Čisti dobiček je namenjen ubogim misijonom. V kratkem se jih je razpečalo nad 20.000; celo v Afriko so jih poslali. Ščitke s slovenskim napisom razpošilja: 1) Jurij Trunk, župnik v Kazazah, pošta Doberlaves, Koroško; 2) Uršulinski samostan, v Inomostu; 3) Petrus-Claver-Sodalität na Dunaju.

Vsem, kateri kažejo svojo ljubezen do presv. Serca s tem da okrasé svoje hiše s temi ščitki in to tudi drugim priporočajo, so podelili sv. oče Leon XIII. v posebnem pismu z dné 25. junija l. 1900 svoj apostoljski blagoslov.

* * *

To smo dali ponatisniti po želji gori imenovanega gospoda župnika, do keterega naj se oberne, kedor želi naročiti priporočene ščitke Serca Jezusovega. Priporočamo jih tudi od svoje strani.

Sveti Anton in nepoboljšljiv kadivec poboljšan.

Naslednji dogodek smo našli v francoskem „Glasu sv. Antona“: Cigarete so škodile mojemu zdravju; to sem sam dobro sprevidal in tudi vse človeške pomočke poskusil, da bi se poboljšal. Skoraj pet let sem se tako vojskoval, pa brez vspeha; kar mi pride na misel nekega dne, da bi na pomoč poklical sv. Antona Padovanskega, in obljubil sem mu miloščino, ako se v enem letu popolnoma odvadim kajenja. Postavil sem rok nekoliko dolg, ker sem mislil, da ne bo šlo drugači, kaker da se privadam vsak dan nekoliko menj kaditi in se bom tako počasi s pomočjo sv. Antona rešil tobaka.

Ali sv. Antonu se pač ni dopadlo, da sem si ga mislil ravno ko premalo mogočnega, da bi mi nevtegoma dobil milost, ki sem za njo prosil ljubega Boga, in pokazal mi je, da on more dobiti tudi naenkrat, kar hoče.

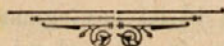
Pol ure potem, ko sem prosil njegove pomoči, sem bil v resnici rešen tiste slabe navade; in še več, tobak se mi je pristudil tako, da mi že ni bilo več moči ostati vkupaj s kadvicem!

In poslušajte, kakovih res čudnih pomočkov se je poslužil svetnik, da me je ozdravil; skoraj bi človek mislil, da se je hotel pošaliti pri izvolitvi oseb, ki so bile njegovo orodje. Ko stopim iz cerkve, kamer sem bil šel, da sem mu izročil svojo prošnjo, srečam nekega juda, 70 letnega starca, ki sem imel ž njim včasi opraviti v svoji službi. Poprašal sem ga, kako je z njegovim zdravjem. Nič dobro se mu ni godilo. „Kazen terpim,“ pravi, „za svojo termo. Nekedaj sem mnogo kadil. Cigarete so mi začele resno škoditi. Zdravnik me je opominjal, ali jaz sem le dalje kadil, in ko sem sklenil naposled slušati zdravnika, je bilo že prepozno; bolezen je postala neozdravljiva.“ In ne da bi ga bil jaz kaj izpraševal, mi je začel popisovati napredek svoje boleznin in spoznal sem v nji to, kar sem sam čutil. Primernost in korist tega sestanka je bila za me preočitna, da bi ne bil mislil, da je bil prav sveti Anton, ki mi je tega človeka pripeljal na pot.

Ali to še ni vse! Kakih 200 metrov od tam mi pride nasproti eden mojih prijateljev, ki ni bil jud, pač pa protestant. Vstaviya se, in ne da bi bil on vedel o mojih slabostih ali da bi mu bil jaz kaj pravil o človeku, ki sem ga ravno kar pustil za sabo, mi začne on praviti prvi o svojem zdravju, ki je zelo omajano. Pokaže mi svojo cigaro in: „Bolje bi storil“, pravi, „da bi proč vergel to cigaro in skerbel za svoje gerlo; svetuje se mi, naj ne kadim več, sicer se mi še bolj shujša zdravje, ali navada je močnejša ko moja volja in tako se ostrupljam nadalje.“

Več nisem mogel dvojiti; to je bil sv. Anton, ki mi je poslal nasproti zdaj tega kaker prej onega človeka. Končano je bilo; od tega trenutka nadalje, to je bilo pol ure po moji molitvi, nisem več mogel prenašati, da bi se pri meni kadilo. Od tedaj je šest let in nigdar v nobenih okoliščinah mi ni prišla želja, da bi kadil, niti za trenotek.

Očitno je, da je bil sveti Anton vmes in zame, ki samega sebe dobro poznam, je bil to brez dvojbe „čudež.“

Začetek pobožnosti 9 in 13 torkov v čast sv. Antonu Padovanskemu.

Sveti Anton Padovanski je vmerl 13. rožnega cveta ali junija, v petek popoldne, pokopali pa so ga še le v torek potem. V torek po njegovi smerti namreč so prinesli njegovo telo v Padovo in ga pokopali v cerkvi Matere božje Velike. Ta dan so bili ozdravljeni skoraj vsi bolniki v Padovi, ketere so prinesli na grob svetega Antona in ki so ga s terdnim zaupanjem prosili ljubega zdravja. Zato so v Padovi ob torkih še posebno častili in prosili svetega Antona pomoči. Sveti Anton je pa tudi sam nagovarjal neko gospo v Bolonji, ki je bila že 22 let omožena pa brez otrok in ga je prosila, naj ji izprosi pri Bogu sinu. Sveti Anton ji je rekel; „Obiskuj 9 torkov nepretergoma frančiškansko cerkev, pristopi k svetemu obhajilu in tvoje želje bodo vslišane“. Gospa ga je slušala, 9 torkov je hodila v imenovano frančiškansko cerkev molit pred podobo svetega Antona, pristopila je k svetemu obhajilu in vslišana je bila, dobila je sinu. To se je zgodilo leta 1617. To dogodbo so ljudje hitro raznesli in po zgledu tiste gospe so začeli še drugi devet torkov prositi svetega Antona pomoči v svojih dušnih in telesnih potrebah. Tako se je začela návada mej vernimi kristijani opravljati pobožnost 9 torkov v čast svetemu Antonu Padovanskemu. Pozneje so razširili to pobožnost na 13 torkov, da so se spominjali svete smerti sv. Antona Padovanskega, ki je vmerl 13. rožnega cveta in zavoljo 13 milosti, ketere so naštete v slavospevu ali responzoriju: „Glej, če iščeš čudežev“. Pobožnost 9 torkov nima odpustkov, za pobožnost 13 torkov ali 13 nedelj, so pa podelili popolne odpustke sveti oče Leon XIII. 1. sušca 1898.

P. A. F.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: č. p. Feliks Podregar, mašnik 1. reda sv. Frančiška, † 28. prosinca t. l. na Sveti Gori; rajni udje 3. reda skupščine goriške: prečastiti gosp. Andrej (Pacifik) Leban, bivši vodja na Sv. Gori, Marija (Magdalena) iz Kala, Matiljda (Veronika) grofinja Coronini v Gorici, Katarina (Elizabeta) Kafol iz Št. Viške gore, Frančišek (Jožef) Komelj iz Šempasa; libušenke: Marijana (Angela) Rutar iz Volč, Jozefa Gabriijela Sivec iz Versna; tomajske: Frančiček (Nikolaj) Slavec v Tomaju, Uršula (Cita) Macarol v

Križu, Marija (Koleta) Poljsčak v Utovljah; čerliške: Jozefa (Marija) Spacapan iz Ozljana.

Nadalje se priporočalo v pobožno molitev: tretjerednica M. V., da bi telesno okrevala in vse britkosti vdano prenašala; tretjerednik J. M., da bi mogel pobožno živeti in storjene obljube dopolniti; neka žena v neki silni potrebi za pomoč, priporoča tudi svojega brata v dober namen; neka žena iz Noveštifte priporoča svojega moža za zdravje; neka druga oseba za dušne potrebe; Fr. Kn. v Sm. za pomoč v dušnih in telesnih potrebah, priporoča tudi brata in sestre za pravo spoznanje; A. J. tretjerednica v K. za božje vsmiljenje in pomoč v križih in težavah; neka oseba priporoča nekega učenca v dober namen in da bi se marljivo učil; J. P. v K. za dušne in telesne potrebe; M. P., prednik mladeničev križevske družbe v K. priporoča sebe in druge ude družbe v dušnih in telesnih potrebah; neka tretjerednica svoje domače za pomoč v veliki nesreči po ognju in vse, ki so jim v tej nesreči na pomoč pritekli z darovi; J. S. v P. svojo hčer za zdravje na duši in telesu; M. P. svojega sina, ki potuje mej velikimi nevarnostmi, da bi se vse srečno in Bogu v čast izteklo; M. T. svojega brata nevarno bolnega; R. Št. vso družino, posebno lehkomišelnega sinu; R. R. tretjerednica v Ljubljani za zdravlje in dar poterpežljivosti; neka tretjerednica iz S. za ozdravljenje zlomljene noge in še neketere druge dobre namene; Riharjeva hiša v K.; vspešno delovanje duhovnikov mej mladino; J. M. J. za razsvetljenje pri volitvi stanu (Na vaše vprašanje moremo reči le, obljub ne delati lehkomišljeno, sicer ne moremo svetovati ničesar, ker ne poznamo Vaših razmer in okoliščin).

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: P. J. K. F. za ozdravljenje v zelo nevarni bolezni; o. M. F. za poboljšanje nekega mladeniča; s. A. F. za pomoč; M. P. za ozdravljenje svoje hčerke v nevarni bolezni; M. R. za ozdravljenje očeta in matere; J. S. za zdravje in zgubljeno hčer, da jo je zopet našla; M. P. za rešenje iz nevarnosti, da zgubi svojo dobro službo; N. G. za pomoč v neki telesni potrebi; M. K. za ozdravljenje; neka oseba za najdenje zgubljenega denarja; neki mož za ozdravljenje; M. P. za srečno zmago iz povoljno zveršitev pravde; neka tretjerednica za mir in edinost pri hiši in pomoč v nesreči ognja; M. M. za srečen zakon; M. J. za vslišano prošnjo; F. M. za ozdravljenje vratne bolezni; A. K. v D., da jo je Bog obvaroval velike nesreče pri živini; naznanja tudi, da je pred 12 leti padla na ledu in se pobila v desno roko, vsled česar je terpela eno leto neznosne bolečine, ki so se ščasoma sicer nekoliko zljajšale, dne 3. novembra pt. l. pa še ponovile hujše ko ob začetku in ni pomagalo nobeno zdravilo; zatekla pa se je k Mariji Pomočnici z devetdnevnicu in vslišana je bila.

In ohranilo se se v slovnici vseskozi; tudi v najnovejšem izdanju stoje nespremenjene. In vendar niso resnične. Kaj pa je diftong ali dvoglasnik? Dva samoglasnika izgovorjena v enem zlogu. Dva samoglasnika pa izgovarjamo mi v enem zlogu v več primerih ko Latinci ali Nemci, niti stari Gerki nas v tem niso presegali. Če jih ko takih ne pišemo, ali jih zato nimamo? Stari hebrejci niso pisali samoglasnikov, in vendar so jih imeli; kako bi bili mogli govoriti brez njih? Kjer gre za glasove, ne mislimo na čerke. Latinci so pisali I za soglasnik *j* in samoglasnik *i*, V za soglasnik *v* in samoglasnik *u*. Trubar je tudi slovenščino še tako pisal. Naša končna *j* in *v* sta po kakovosti samoglasnika, prav tista, ki jih pišejo Nemci v svojih diftongih z *i* in *u*: Krain, Kraut. Ako sta *ai* in *au* v teh in takih besedah diftonga, morata biti diftonga tudi naša *aj* in *av* v krajni in kra vji, ker sta z onima, vsaj kaker jih južni Nemci izgovarjajo, popolnoma identična.

Število naših slovenskih diftongov se komaj da natančno določiti, ker razna narečja še niso zadosti preiskana, olikana izreka pa tudi še ni zaterdno ustanovljena. Sploh se more reči, da ima naša slovenščina kratke in dolge diftonge. Kratki so iz kratkega samoglasnika in *j* ali *v*: z d a j, p r a v, p r e c e j, p r e j e v (prejel), p o k o j, p o k r o v, p a v (pal), š v, v (šel), z a š i v (zašil), s v z ũ v (sezul) itd. Pred *j* prehaja *a* rad v *e*, pred *v* pa v *o*: z d e j, p r o v, d ê l o v. Za *i* se *j* ne sliši, torej ne dela diftonga z njim; è se z *j* sprime v *i*: J e r n i, A n d r i; tudi *uj* daje *i*: v á r i. Po staro se *v* pred *v* spreminja v *o*: c é r k o v, z o v s ê m i („so vsemi“ Dalm.). Zdaj velja to po Gorenjskem zlasti za povdarjeni *v*, *è*, *i*, *ù* pred *v* iz *l*: š o v, i m o v, u b o v, o b o v (šel, imel, vbil, obul), kar se drugod navadno zlije v monoftong *u*, kaker sploh v nepovdarjenih zlogih: n é s v, v, v í s è v, v è s i v. V nemščini so diftongi kratki, keder niso povdarjeni n. pr. v členu *ein*, v predlogih *aus*, *auf* itd. Gerščina jih je imela v primerih kaker *λύουαι* in *ἀνθρωποι*.

Dolgi diftongi so raznoteri. Najprej gori omenjeni, ki so iz dolzega samoglasnika in *j* ali *v*: m á j, m ô j, k ú j, n ó v, s i r ó v, k l é v (klel), z a č é v (začel). V stari gerščini so taki diftongi dolgi samoglasniki z „iota subscriptum“ (ta *i* namreč nekdaj ni bil nem, niti „subscriptum“), η, φ, α, in ηv, ωv in av v primerih kaker γραῦς vaῦs. Nemščina ima zraven *ai*, kar se navadno piše *ei*, in *au* še diftong, keterega drugi del je nekaj srednjega mej *j* in *v*, to je do soglasne kolikosti skrajšan *ü*; fonetično bi bilo torej pisati *aü*, ortografično se piše *eu* ali *äu*.

Ako stojita *j* in *v* spred pred dolgim (ali tudi kratkim samoglasnikom, dobimo diftonge, ki so zlasti v italijanščini pogosto slišati: p j a n o (piano iz plano), k j é z a (chiesa iz ecclesia), k j ú z o (chiuso iz clauso), f j ó r e (fiore iz flore), m j é l e (miele iz melle), m v ó r e (muore), k v o r e (cuore), l i k v ó r e (liquore), k v á (qua), k v í (qui), g v í z a (guisa iz wise, Weise), g v e r r a (guerra iz Wehr), g v a s t á r e (guastare iz vastare), K v a r á k i (Quaracchi iz Clarae aquae) itd. Taki primeri iz

sladke italijansčine bi smeli pač tudi naš zadržavati, da ne bi zaničevali naših ljudskih narečji zavoljo podobnih diftongov, ki jih s tem seveda še ne priporočamo za gosposki rabo. O gorenjskem in koroškem *va vo* za *la*, *lo* zadostuj, kar smo že prej povedali. Diftong *ja* je jako razširjen po Dolenjskem in Notranjskem za široki *e*: *pjáta*, *grjáda*, *tjáta*, *rjáčem*, *čjá-sun* itd.; *j* prehaja nekod v soglasni *e*: *peáta*, *greáda*; za *j* se vedno, lahko pa tudi za *č*, *ž*, *š*, zgubi: *jázik*, *jálen*, *čásun* (za *čjásun*), *žána* (za *žjana*). Ravno tako razširjen je diftong *jé* za ozki *é*: *ljéd*, *mjéd*, *spjét*, *spjé*, *gredjé*, *sarcjé*. Z njim stoji vstric *vo* za ozki *ó*: *m.vóž*, *p.vót* (via), *p.vósim*, *h.vódim*, *gred.vostebvo* itd.

Kaker za široki *e*: *já* ali *ea*, tako se govori nekod po Dolenjskem za široki *o* nekaj *vá* ali *oá*: *gvára*, *kváza* ali *goára*, *koáza*; vendar je ta dvoglasnik menj razširjen od onega, vsaj v mojem rojstnem kraju govore namestu njega skoraj čist *o*; zato tudi ne vem za terdno, ali je tisti dvoglasnik z *vá* ali *oá* dobro zaznamenan. Morebiti bi bilo bolje *vā*, ali *oā*, kaker se tudi namestu *já* sliši nekod *jā* ali *eā*, kar je oboje nekaj prehod v monoftong, široki *e* in *o*.

Tudi namestu *jé* in *vo* bi se po izreki nekaterih krajev morda bolje pisalo *ie*, *uo*, ker ima tam glavno dolžino začetni samoglasnik in je drugi skrajšan do soglasniške kolikosti; *jé*, *vo*, z ozkim *é* in *ó* je že tudi blizu monoftongu.

Prav krepak dvoglasnik pa je *ai* s kratkim *a* in ravno tako kratkim, ne krajšim, *i*, po Dolenjskem in Notranjskem jako razširjen zastopnik stsl. *ā*: *laip*, *rais*, *vaim*, *daite* (čisto različno od „dájte“). To je prvotni glas starogerskega *ai*: *laivos*, *laive*; torej menda ne tako zaničljiv, kaker se zdi neketerim. Vendar ga s tem nikomer nočemo priporočati. — Odločniše bi se smeli potegniti za *ei*, ki se večinoma govori namestu *ai*. Diftong *ei* (s kratkim *e* in ne krajšim *i*) je imel v tem primeru, namreč za dolgo naglašen *ē*, od Trubarja do Kopitarja tudi knjižno veljavo; pisal se je od Dalm. dalje navadno z *ej* v znamenje enozložnosti. Razširjen je od prekmurcev čez Štajersko, Dolenjsko, Notranjsko noter na Vipavsko. Tudi na Gorenjskem se nekod govori. V Oblakovih dialektologičnih zapiskih sem našel to opazko: „Dolžani na Gorenjskem govore *lejp*, *cvej*t, *svej*t, pa tudi *rou*d, *mou*č, *rou*g, *bou*g.“ Kopitar je odpravil *ej* iz našega pravopisa. S tem je dobila knjižno veljavo splošna gorenjska izreka, ki bi se dala zaznamenjati nekako tako: *e^ēe* in je prehod diftonga *ei* v ozki dolgi *e*. Primerno znamenje za ta glas v natančnejšem pravopisu bi bilo *ē*. Ali s tem se diftonga *ei* vendar le ne moremo čisto znebiti. Ako stoji za *ē* etimologični *j*, se to pri nas ne more drugači izgovarjati kaker ko *ei*; glasu gerškega diftonga *η* nimamo. Sicer more *j* za *ē* tudi odpasti; Dajko piše *debeléši*, *slabéši* itd. in podobno tudi stari kajkavci. Ali mi pišemo *debelejši*, *slabejši*, *prejem*, *prej*, *povej* itd. V vseh takih primerih imamo gotovo diftong *ei*. Ne sramujmo se ga! Stari Gerki so vedeli, kaj je lepo, pa so vendar tudi govorili *ei*, in še kako pogosto!

(Dalje prih.)